

Bohuslänska Dialekter

SPF Morup-Stafsinge 5 Februari 2025

Innehållsförteckning Bohuslänska Dialekter

- 1 Bohuslänska ordspråk.
- 2 Bohuslänska ordspråk – Kärlek och Gifte
- 3 Bohuslänska Influenser
- 4 Uttal Vokaler
- 5 Uttal Konsonanter
- 6 Betoning
- 7 Ordböjning – Norr Till Söder
- 8 Pronomen & Adjektiv
- 9 Egna Bohuslänska Ord

Bohuslänska Ordspråk

- ☞ Alla sejlar med samma vinn, män inte alla mä samma löcka.
- ☞ Bleg manar gransäjl fram.
- ☞ Den som har dörja ute, ved sig inga stönn fri.
- ☞ Härra ska sedda framme i körka, å atter i båden.
- ☞ Båkta å bägge änna vell du ha.
- ☞ De ä inte bogo/ allt som prästen sir.
- ☞ Dem som legger å eder, får sedda å dö.
- ☞ Den som ska jawa andra, får sprenga skel.
- ☞ Har-köd ä bätter än får-köd.
- ☞ När det rängnar välling, har den fadie inga sked.
- ☞ Skid ä allti värst. Får han inte aga, så hänger han seg i jula.
- ☞ Skedda hann jör en fed mule.
- ☞ Han får träska för bare halmen.

Bohuslänska Ordspråk – Kärlek och Gifte

- ☞ Den sum kan stå på ett ben och knyde skoba'na, han kan gefte sej, när han vell.
- ☞ Då di ä kära ä di budde velta och garna.
- ☞ E grane käreng å en wide, båd är dyra i unnerhåll.
- ☞ E käreng go å døjdefull ä bädder än en tunna gull.
- ☞ E käreng kan bäre ut i slabbat, mer än en kär kan kjöre in mä to hästar å vagn.
- ☞ E käring kan bäre ud mä e ske, mer än en kär kan skuffle in mä e spa.
- ☞ Geft dej bare, så får ve tale ve dej.
- ☞ Kjäleken bränner som en hel famn fôreve.
- ☞ Kjäleken sku/er budde seckel och snör.
- ☞ Kjäleken skyr ingen ôller.

Bohuslänska Influenser

- ☞ Bohuslänska är inget språk – en dialekt.
- ☞ Söderifrån från Själland => Skåne => Halland.
- ☞ Norrifrån från sydvästra och sydöstra Norge.
- ☞ Kustdialekter oftast från norskan.
- ☞ Österut från dalsländska och västgötska.
- ☞ Nordbohuslänska avses dialekterna norr om Gullmarn och sydbohuslänska söder om Gullmarn.
- ☞ Mellanbohuslänska t.ex. dalbomål i socknar nära Dalsland

Uttal - Vokaler

- ☐ Förlängd vokal. Bäck => beg och mossa => môse (môsse!).
- ☐ E blir ä. Fe => fä; tre => trä.
- ☐ O blir u. Bo => bu; ko => ku; tro => tru (Orust, Tjörn).
- ☐ U blir ô. Kulle => kôlle; bulle => bôlle (bägare, dryckeskärl).
- ☐ Bortfall av ljud kan ge dubbel vokal. Dagar => dââr; mycket => mööt; annat =< aent; säga => sii; spade => spââ (inte spâä!); kittel => tjääl (Forshälla); ställe => stöö eller stöe (Lyse); stället => stäält.
- ☐ Kort i blir e. Fisk => fesk; trilla => trella.
- ☐ Kort y blir ö. Lykta => lökta; tycka => töcka; bygga => bögga.
- ☐ Vokal före dubbla konsonanter ändras ibland (ålderdomligt i riksspråket, men finns kvar i bohuslänskan). Gång => gâng, stånka => stângka, hård => hâ/.

Uttal - Konsonanter

- ☞ P, T och K => B, D och G. Gapa => gaba; skata => skada; eka => ega.
- ☞ Tjockt / från sydöstrnorska dialekter och svenska götamål. Inga egentliga regler, t.ex. blunda => b/unna men blomma => blûmma eller plåt => p/åd eller plan => p/ân.
- ☞ Vid tjockt / kan j försvinna. Stjälk => ste/k; stjåla => stä/a; tjåle => tä/e.
- ☞ J kan försvinna. Ljus => lys och ljud => ly.
- ☞ V blir gärna w. Vit => wid, kvarn => kwärn, svart => sjwârt.
- ☞ S+k i sydbohuslänska motsvarar sje-ljud., t.ex. skjår, skina och skjö (sjö), dock i hela Bohuslän skjuta => skyda. Lokalt i Skärhamn är det också sk-ljud.
- ☞ Mp, nk och nt blir pp, ck och tt. Svamp => sôpp, brink => bräcka, brant => bratt.
- ☞ R faller bort i vanliga verbformer. Är => ä, var => vâ.

Be´toning

- ☐ Betoning i orden följer oftast riksspråket
- ☐ Många undantag finns. Bolaget => bola´get, gungfly =X
hängedy´, metmask => metemä´rk, rödmyra =>
etterka´ja, skollärare => skollä´rare, storkskrytare =>
skräpperi´de (Skee).

Ordböjning – Norr Till Söder

- Plural: Hästar => hästane, hästa, hästana.
- Plural: Säng => sängê, sänga. Plural på Orust => sängena. I söder => sängera.
- Bestämd form: Den här plattan => dänne plattâ, dän hära platta.
- Adjektiv: Det branta berget => dä bratte bärjet, dä bratta bärjet.

Genitiv (ej lokalt):

- Enkelt genitiv: Anders' och Lars' hus => Annerses och Lâârses hus
- Dubbelt genitiv: Bertas ungar => Bärtases unga.

Pronomen

Pronomen:

- Jag => jä, je, jâ
- Er => der, dår. Possesivt: Er => jår, dår; Är det er häst => Ä dä jår (dår) häst?
- Honom => en, n, hannûm (norr), hâm (söder).
- Henne => hona, ho, henner.

Personliga pronomen:

- Hans => hans(es).
- Hennes => henneses.
- Deras => dûmses, dû'mmaseses.

Egna Bohuslänska Ord

- ◆ Båka =>
- ◆ Bukt av tömmen, hålla tömmen i båda ändar.
- ◆ Döingerös =>
- ◆ Begravningsplats av ilandflutna sjömän, stenröse på stranden, som man skulle kasta en sten på, för att de döda inte skulle gå igen.
- ◆ Gullfod =>
- ◆ Varg.
- ◆ Wallhöhling =>
- ◆ Vallpojke, herde.
- ◆ Pen =>
- ◆ Snygg.
- ◆ Bôle =>
- ◆ Bägare, dryckeskärl (bulle uttalas bulle!).
- ◆ Fjåmsete =>
- ◆ Slarvig, virrig.
- ◆ Târetôrska, grästôrska =>
- ◆ Torsk på tångbotten (norra), bandtång.

Egna Bohuslänska Ord (forts.)

- ❖ Meshätta =>
- ❖ Talgoxe.
- ❖ Skräpperi'de =>
- ❖ Storskrytare (Skee).
- ❖ Bräskelura =>
- ❖ Hafsig och ovårdad kvinna (Kville).
- ❖ Smû/igråd =>
- ❖ Smulgråt, snål person.
- ❖ Sillekong =>
- ❖ Stor sill.
- ❖ Fölkevû/n =>
- ❖ Hygglig, duktig.
- ❖ Käreuvû/n =>
- ❖ Morsk, stolt.
- ❖ Ske/ben =>
- ❖ Självbjuden, oombedd.
- ❖ Gâ/ =>
- ❖ Gård (Nordbohuslän)

Egna Bohuslänska Ord (forts.)

- ◆ Fônntitta=>
- ◆ Sinko.
- ◆ Krapp =>
- ◆ En sädeskyl, två sädeskylar => träve.
- ◆ Bräsmå =>
- ◆ Fårtacka.
- ◆ Hästevill =>
- ◆ Sto.
- ◆ Vrena =>
- ◆ Sugga.
- ◆ Hönekär =>
- ◆ Tupp.
- ◆ Pjätt =>
- ◆ Hare.
- ◆ Måga, måve eller skåre =>
- ◆ Fiskmå.
- ◆ Är, ärebûlt=>
- ◆ Ejderhona, ejderhane